

BADANIE KONIUNKTURY W UJĘCIU REGIONALNYM

Opracował:

dr hab. Rafał Warząła, prof. UWM w Olsztynie

Katedra Makroekonomii

Wydział Nauk Ekonomicznych

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

I. Dlaczego analiza koniunktury w ujęciu regionalnym ma sens?

- 1) Postępujące upodmiotowienie regionu, postrzeganego coraz częściej jako autonomiczny układ gospodarczy i społeczny (UE, USA)
- 2) Szczególne znaczenie regionu w kontekście realizowanej przez UE polityki regionalnej (fundusze UE)
- 3) Nierównomierny rozwój regionów (np. UE, USA)
- 4) Zróżnicowana wrażliwość struktury gospodarczej regionu na fazy krajowego cyklu

PODSTAWY TEORETYCZNE REGIONALNYCH CYKLI KONIUNKTURALNYCH

PAUL KRUGMAN:

- „Integracja gospodarcza oznacza wzrost regionalnej koncentracji działalności przemysłowej, co z kolei będzie prowadzić do sektorowych lub nawet regionalnych szoków, zwiększając prawdopodobieństwo wstrząsów asymetrycznych i rozbieżnych cykli koniunkturalnych”.

PODSTAWY TEORETYCZNE REGIONALNYCH CYKLI KONIUNKTURALNYCH

FRANKEL I ROSE:

- Pogłębienie specjalizacji – handel wewnątrzgałęziowy
- „W wyniku eliminacji barier ekonomicznych między krajami i regionami jednego obszaru walutowego, następuje intensyfikacja wymiany handlowej”.

BADANIA EMPIRYCZNE

- KRUGMAN – konwergencja na poziomie krajów, dywergencja w układzie regionalnym.
- (ARTIS I ZHANG 1997, BARRIOS i in. 2003)
„Europejskie cykle koniunkturalne stały się bardziej zsynchronizowane wśród bardziej rozwiniętych członków EMU”.
- (BEINE i in. 2003)
- „Ma miejsce proces wzrostu synchronizacji między członkami EMU w porównaniu do europejskiej peryferii”.

BADANIA EMPIRYCZNE

FATAS (1997)

- „Nastąpił wzrost stopnia zbieżności cyklicznej regionów przygranicznych państw członkowskich (...), natomiast poziom synchronizacji regionów w ramach krajów członkowskich UE uległ obniżeniu.

II. Badania koniunktury w literaturze

Częstotliwość aktualizacji	Obszar metropolitalny
KWARTAŁ	Atlanta, Baltimore, Boston, Chicago, Cincinnati, Cleveland, Denver, Detroit, Houston, Kansas City, Los Angeles, Miami, Nowy Jork
MIESIĄC	Dallas, Filadelfia, Waszyngton, Lizbona, Porto, Berlin, Monachium

Źródło: Philips 1994; Fuller 2000.

III. Badanie koniunktury regionalnej w Polsce

- **Główny Urząd Statystyczny** prowadzi ogólnopolskie badania koniunktury w ujęciu regionalnym, metodą testu koniunktury w takich dziedzinach, jak: przemysł, budownictwo, handel oraz usługi.

III. Badanie koniunktury regionalnej w Polsce

- Instytut Rozwoju Gospodarczego Szkoły Głównej Handlowej (IRG SGH) prowadzi badania koniunktury w ujęciu regionalnym, w zakresie:
 - Przemysłu – podział na 16 województw
 - Budownictwie – podział na 9 regionów
 - Rolnictwie – podział na 5 makroregionów

BADANIE KONIUNKTURY W REGIONACH

województwo	Rodzaj badania	Częstotliwość	Kontynuacja badań
małopolskie	mieszane	miesiąc	tak
dolnośląskie	test	miesiąc	tak
lubelskie	test	kwartał	tak
lubuskie	test	miesiąc	tak
podkarpackie	test	kwartał	tak
podlaskie	test	kwartał	tak
mazowieckie	test	kwartał	tak
wielkopolskie	mieszane	półroczne	tak
zachodniopomorskie	ilościowe	miesiąc	nie

Barometr koniunktury dla województwa warmińsko-mazurskiego

Jest to wskaźnik ilościowy, oparty o ilościowe dane ekonomiczne.

ŹRÓDŁA DANYCH:

- Urząd Statystyczny w Olsztynie
- Narodowy Bank Polski
- Niemiecki Instytut Badań Gospodarczych IFO

Metody badawcze

- Odsezonowanie danych – TRAMO/SEATS
- Wyodrębnienie wahań cyklicznych - filtr Christiano-Fitzgeralda
- Procedura oznaczenia punktów zwrotnych - metoda Bry-Boschan
- Analiza cech morfologicznych wahań cyklicznych - miary zmienności i rozproszenia, odchylenia standardowego, współczynnik zmienności, współczynnik koherencji, amplituda i intensywność oraz analiza korelacji krzyżowych.

Warianty wskaźnika

Wskaźnik bieżący – zmienne:

- Produkcja przemysłowa
- Produkcja budowlano-montażowa
- Sprzedaż detaliczna
- Liczba bezrobotnych
- Przeciętna płaca w przedsiębiorstwach

Warianty wskaźnika

Wskaźnik wyprzedzający – zmienne:

- Liczba ofert pracy niesubsydiowanej
- Indeks klimatu dla biznesu IFO
- Wskaźnik koniunktury bankowej PENGAB
- Liczba wniosków o pozwolenie na budowę

Statystyka czynnika cyklicznego produkcji przemysłowej w regionach w relacji do szeregu referencyjnego produkcji przemysłowej Polski

Szereg czasowy	Współczynnik koherencji	Średnie przesunięcie	Korelacja krzyżowa		
			r_0	r_{\max}	$t_{\max}^{(1)}$
dolnośląskie	0,62	0,46	0,78	0,91	3
kujawsko-pomorskie	0,69	0,13	0,84	0,83	1
łódzkie	0,34	-0,19	0,57	0,60	-2
lubelskie	0,48	0,14	0,68	0,70	1
lubuskie	0,12	0,22	0,34	0,36	2
małopolskie	0,60	-0,01	0,76	0,76	0
mazowieckie	0,73	-0,05	0,85	0,85	0
opolskie	0,29	-0,66	0,53	0,69	-3
podkarpackie	0,58	-0,02	0,75	0,75	-1
podlaskie	0,31	0,31	0,54	0,60	2
pomorskie	0,68	0,01	0,82	0,82	0
śląskie	0,87	-0,06	0,93	0,93	0
świętokrzyskie	0,62	-0,23	0,77	0,82	-2
warmińsko-mazurskie	0,32	0,31	0,54	0,65	4
wielkopolskie	0,72	-0,19	0,84	0,87	-2
zachodniopomorskie	0,58	0,22	0,74	0,80	2

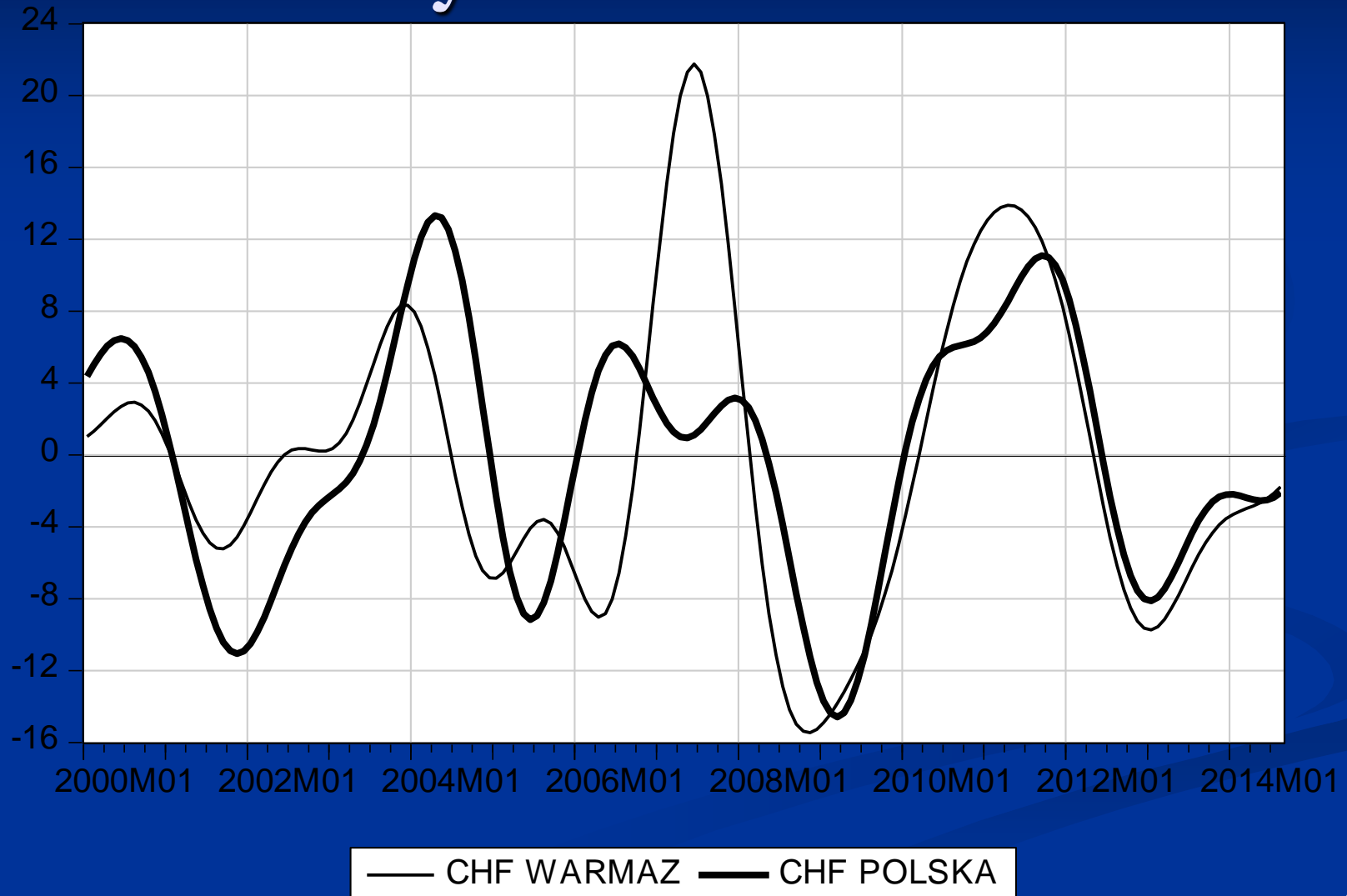
Objaśnienia: wartości + (-) oznaczają wyprzedzenie (opóźnienie) wyrażone w miesiącach w relacji do szeregu referencyjnego.

Intensywność szeregu produkcji przemysłowej w Polsce oraz poszczególnych województwach w latach 2000-2018

SZEREG CZASOWY	odchylenie standardowe (w pkt.)	współczynnik zmienności (w%)	średnia amplituda (w %)		
			faz wzrostowych	faz spadkowych	cykli
POLSKA	8,0	7,4	23,6	21,5	2,1
dolnośląskie	11,4	10,3	29,4	24,7	4,7
kujawsko-pomorskie	10,1	9,5	26,5	22,5	4,0
łódzkie	9,2	8,5	15,3	17,0	-1,7
lubelskie	25,2	23,1	39,4	35,1	4,3
lubuskie	10,3	9,6	24,7	23,1	1,6
małopolskie	12,4	11,5	28,5	26,2	2,3
mazowieckie	9,8	9,0	19,5	17,4	2,1
opolskie	15,5	14,5	24,2	28,1	-3,9
podkarpackie	9,8	9,2	23,6	21,1	2,5
podlaskie	8,7	8,0	16,1	17,3	-1,2
pomorskie	14,3	13,0	29,0	27,1	2,1
śląskie	13,1	12,1	33,8	31,2	2,6
świętokrzyskie	17,2	15,9	27,4	25,1	2,3
warmińsko-mazurskie	13,1	12,2	23,0	24,9	-1,9
wielkopolskie	8,4	7,7	19,4	17,4	2,0
zachodniopomorskie	14,1	13,2	22,1	18,7	3,4

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS.

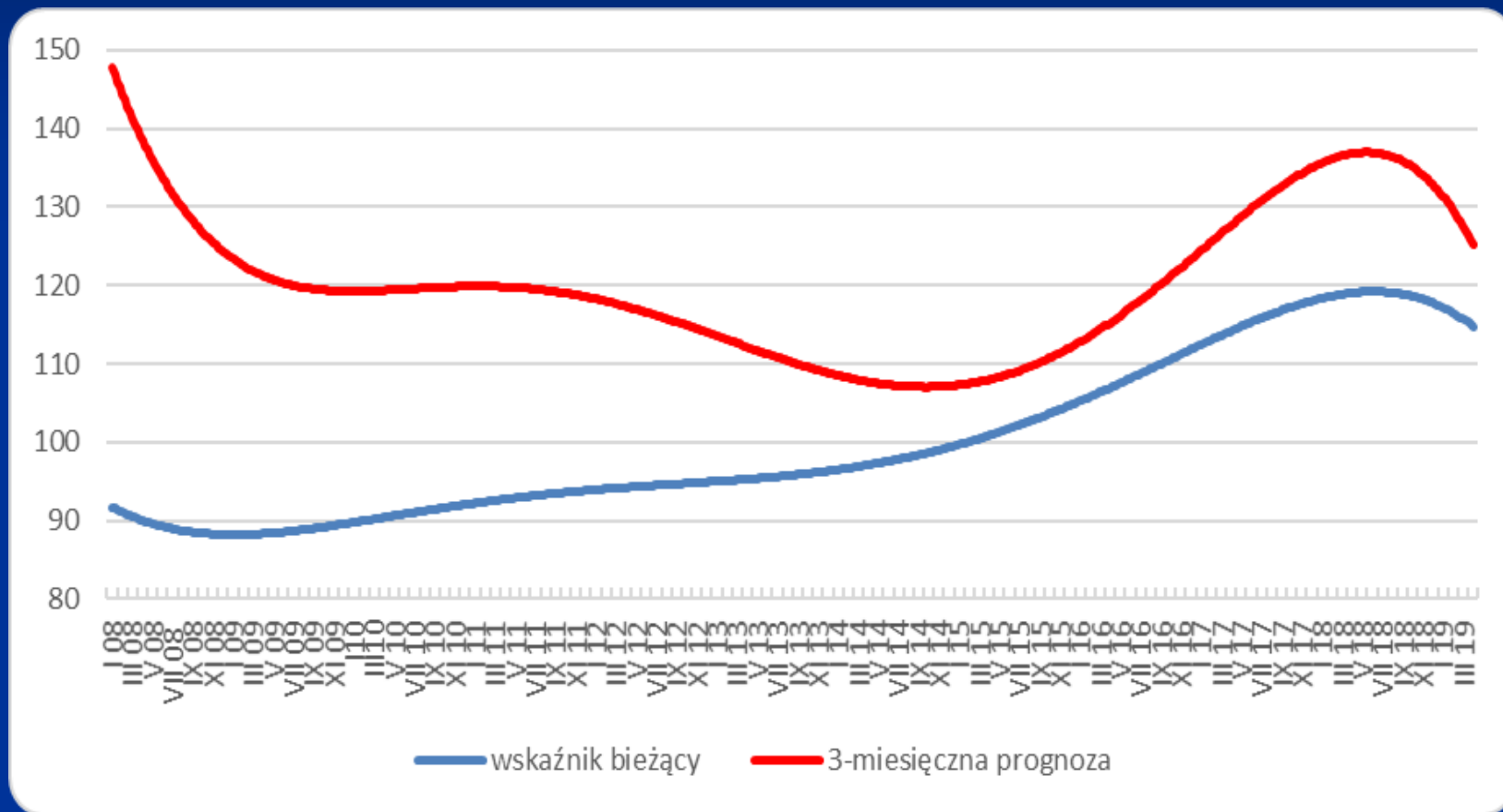
Cykl koniunkturalny Polski versus cykl Warmii i Mazur

**STAN KONIUNKTURY
GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
na koniec kwietnia 2019 r.**

REGIONALNY BAROMETR KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ

(Stan na koniec kwietnia 2019 r. oraz prognoza na najbliższe 3 miesiące)

WARTOŚCI REGIONALNEGO BAROMETRU KONIUNKTURY

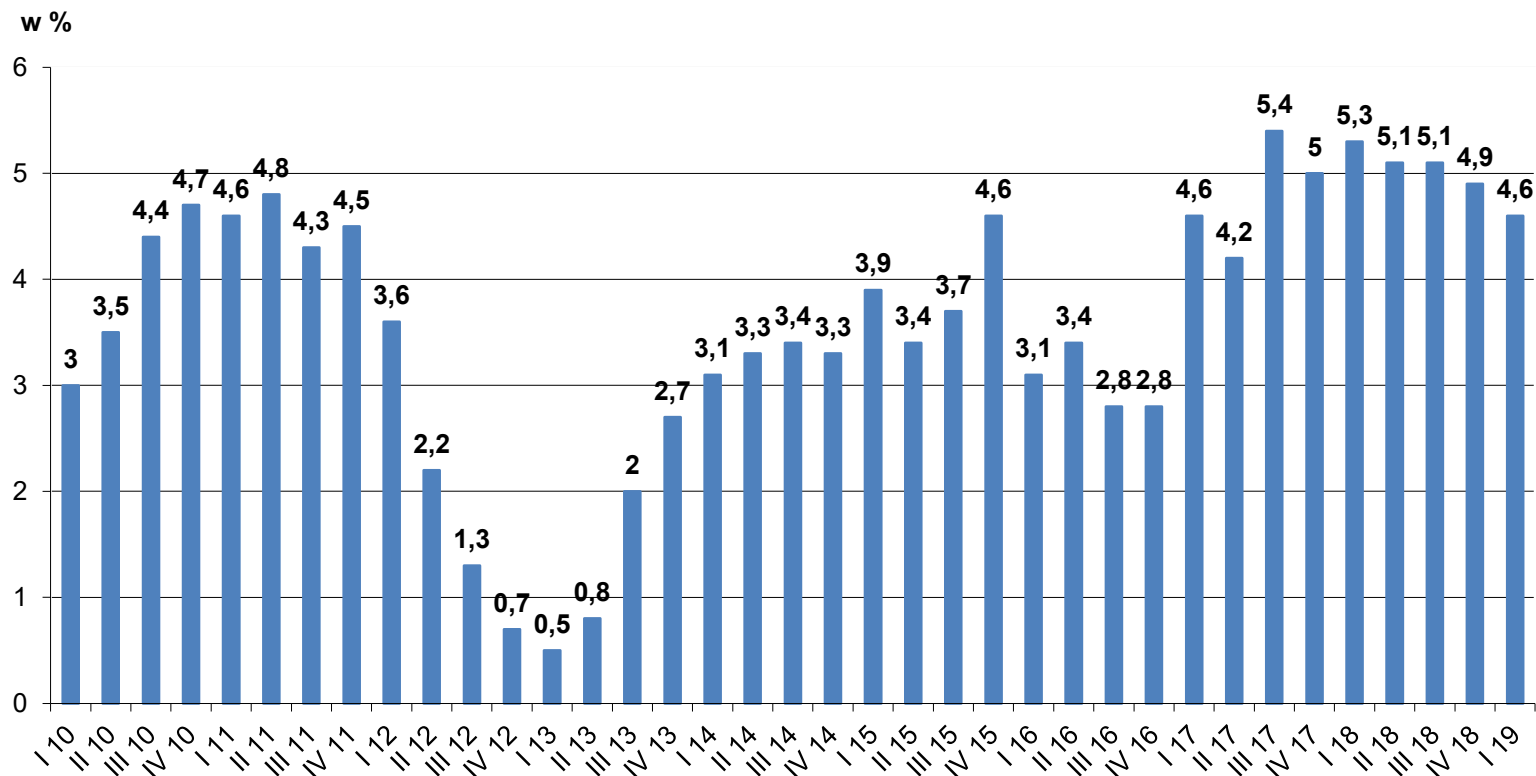
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
BIEŻĄCY	2018	104,3	112,7	125,0	127,8	127,8	122,3	125,9	122,5	124,1	122,3	117,0	127,2
	2019	103,7	101,2	115,5	114,9								
PROGNOZA	2018	134,5	113,9	188,0	175,5	137,9	127,3	138,3	121,1	132,2	131,2	125,5	120,5
	2019	127,6	124,9	129,7	152,9								

Źródło: badania własne

SYNTEZA WYNIKÓW BADANIA

- **Poprawa koniunktury w przemyśle**
- **Spadek produkcji w budownictwie**
- **Poprawa sytuacji na rynku pracy**
- **Inflacja w granicach dopuszczalnych przez NBP**
- **Wzrost obrotów w handlu detalicznym**

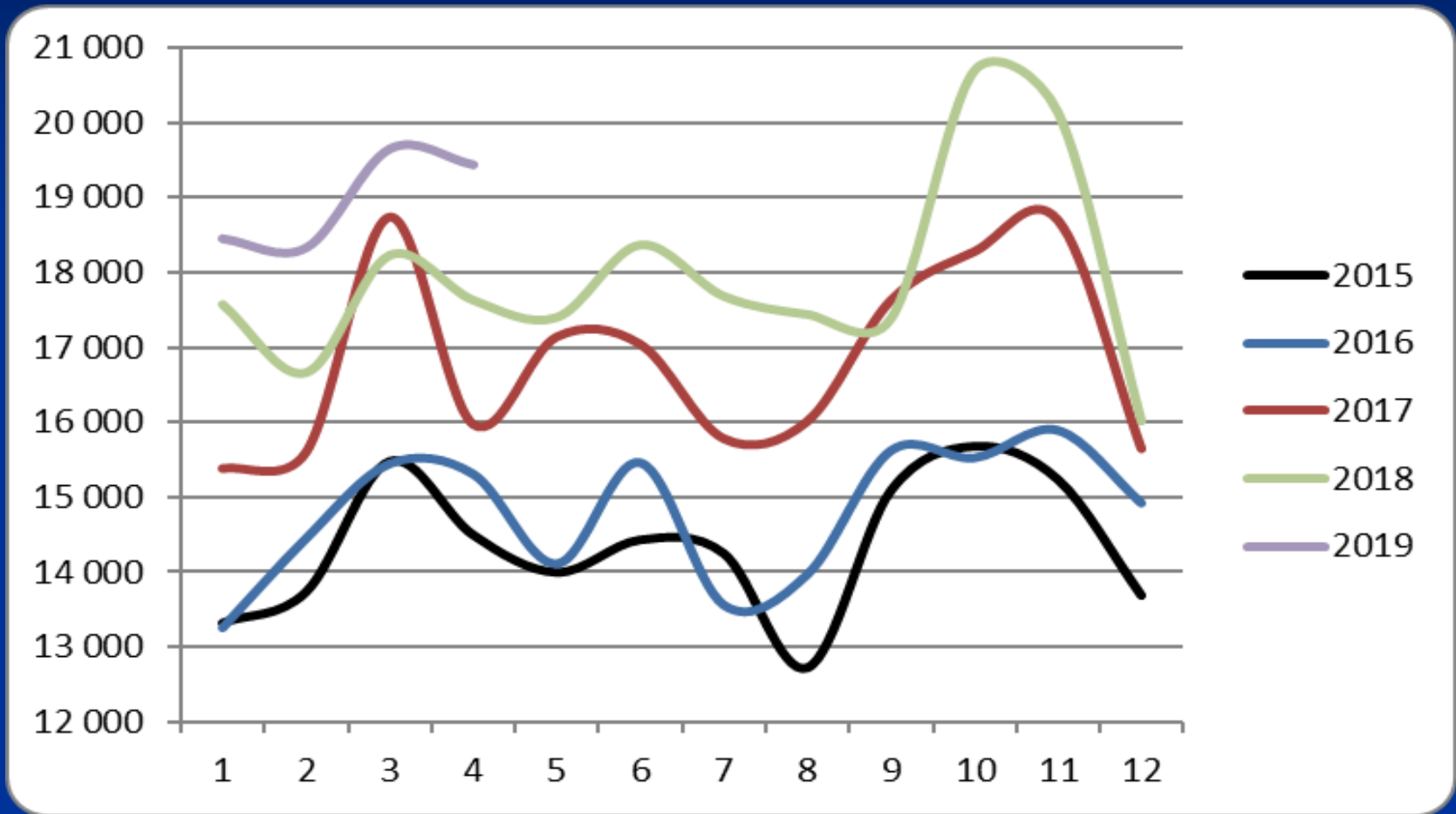
Kwartalne tempo wzrostu PKB w Polsce

Źródło: GUS

HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI

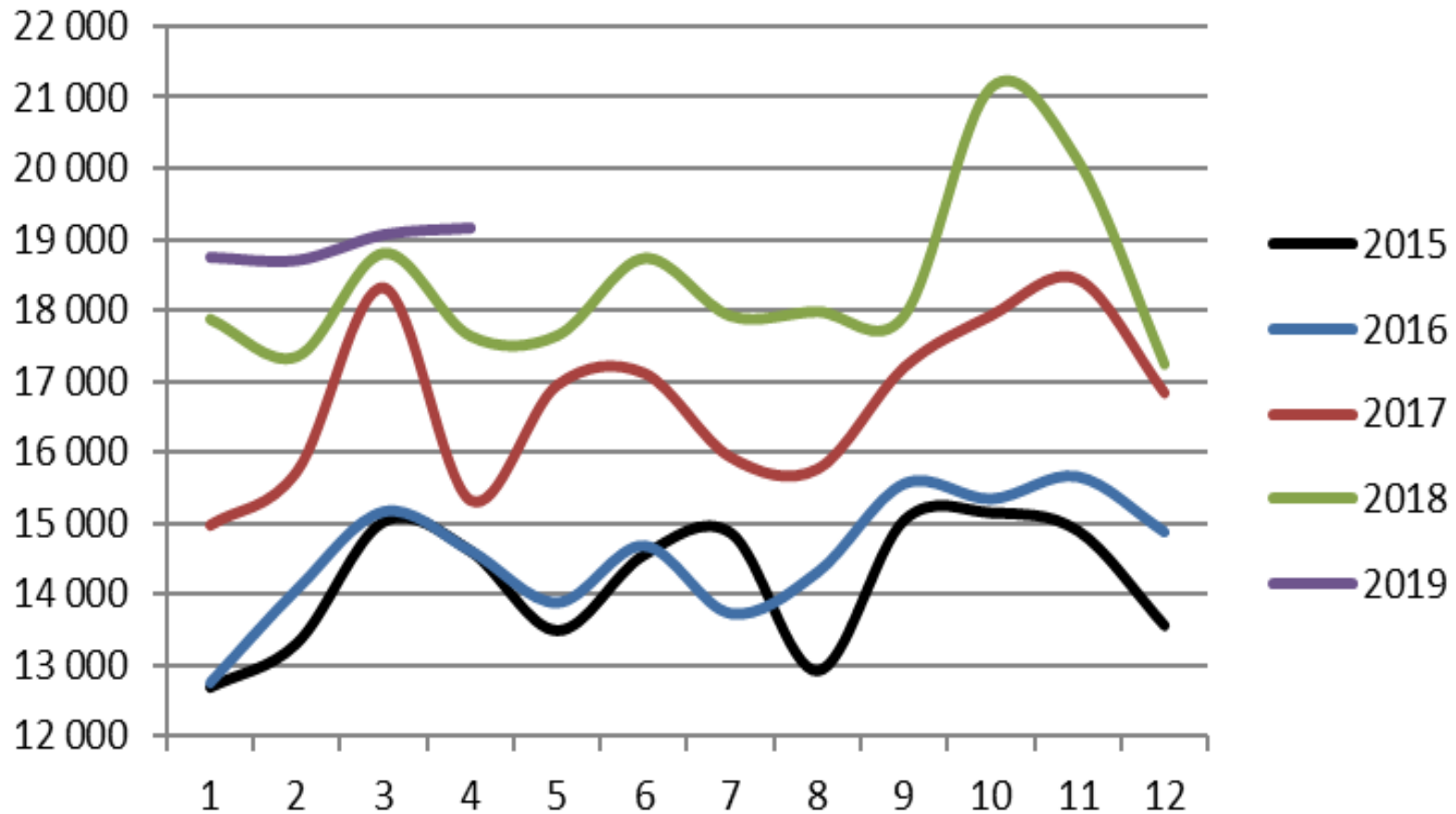
EKSPORT

Źródło: www.nbp.pl

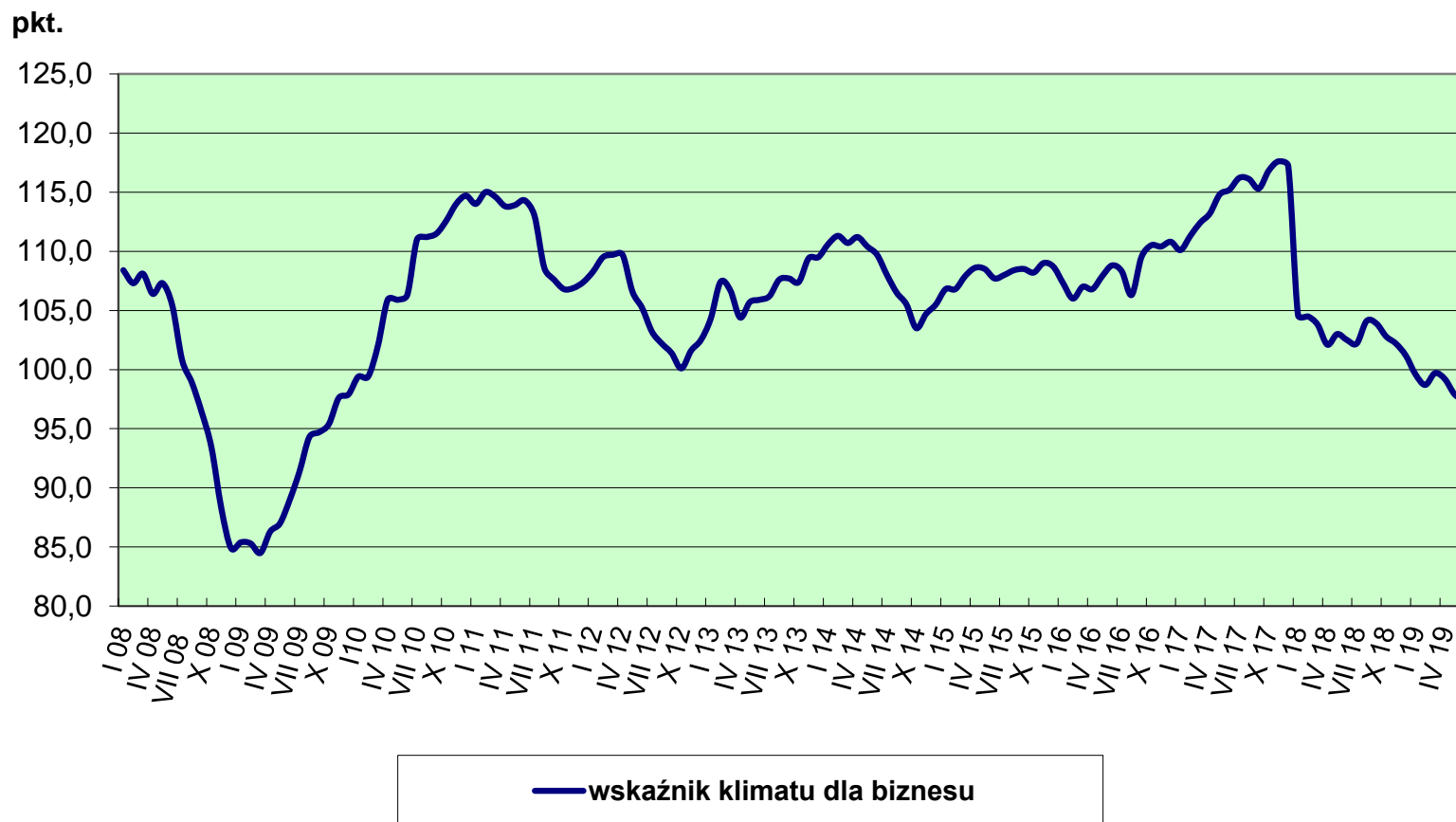
HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI

IMPORT

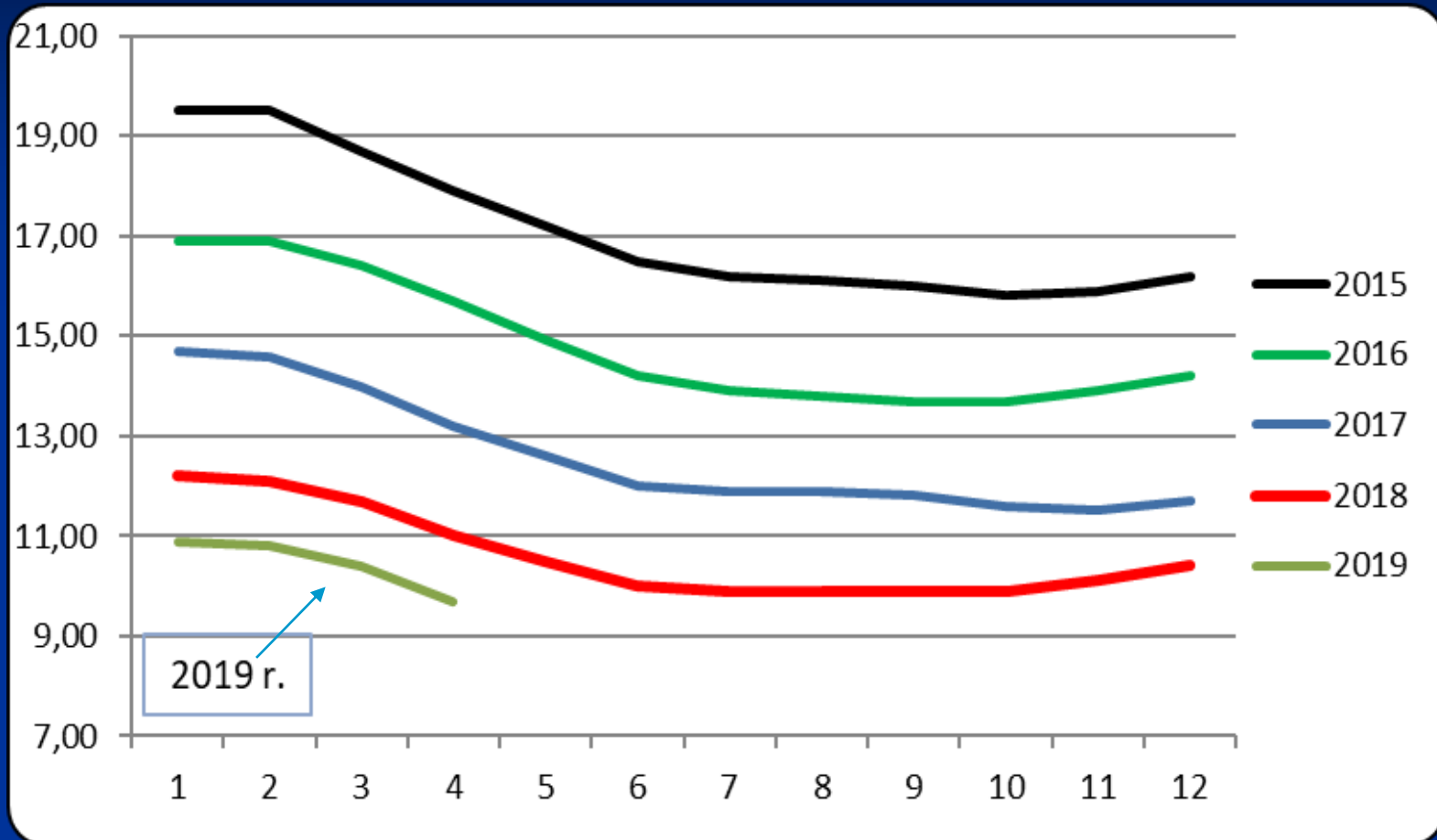
Źródło: www.nbp.pl

Wartość wskaźnika koniunktury dla gospodarki Niemiec

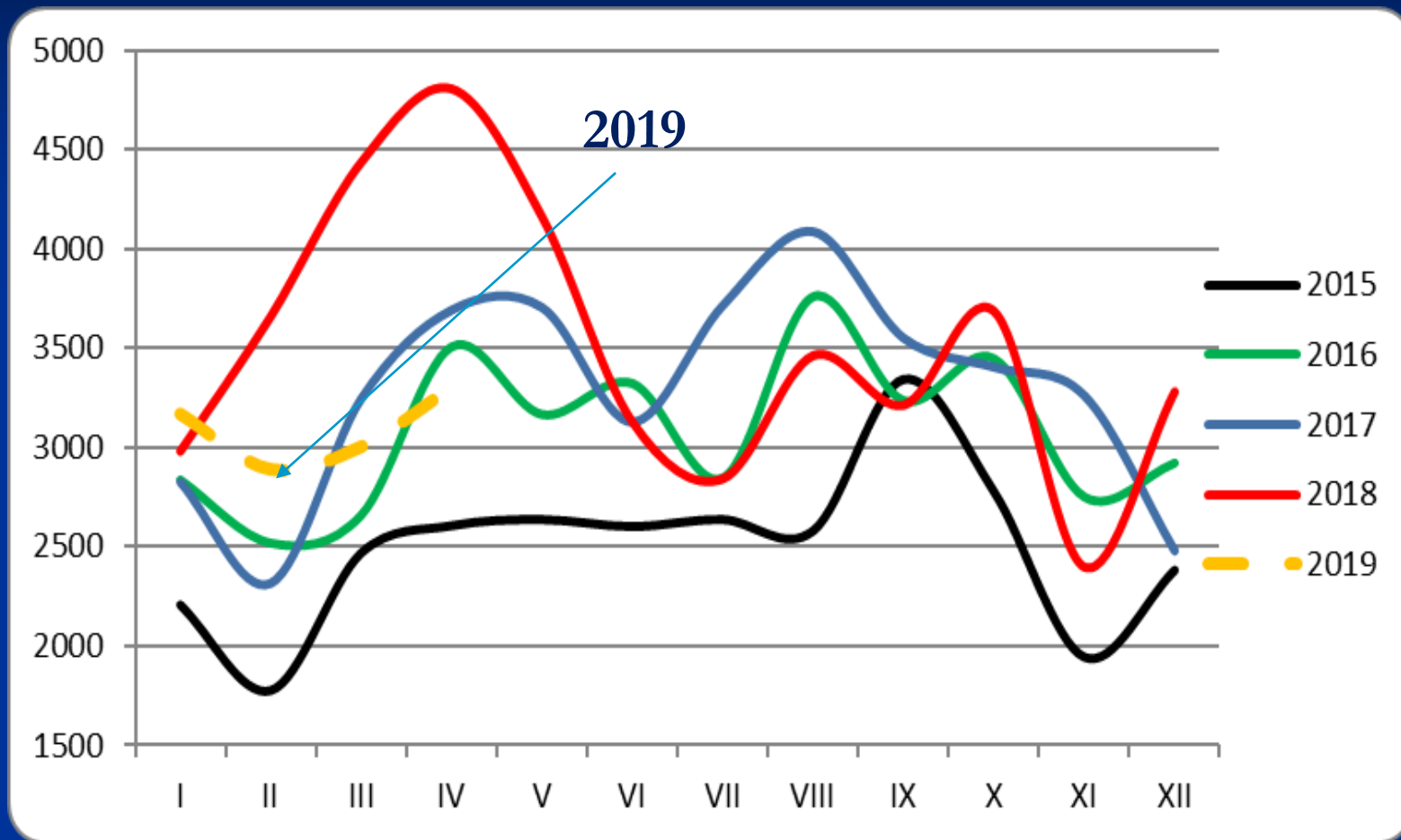
Źródło: www.cesifo-group.de

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Olsztynie

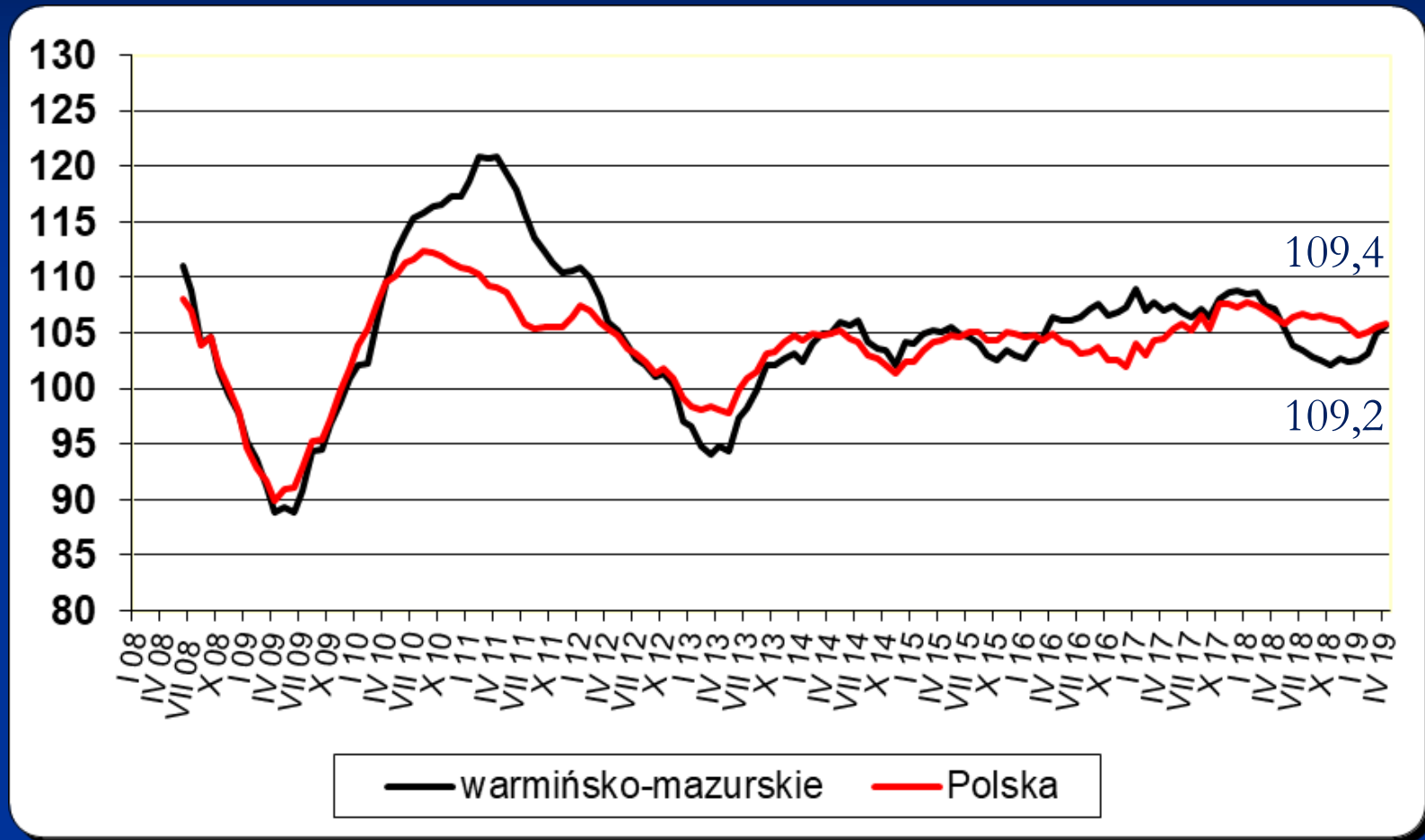
LICZBA OFERT PRACY NIESUBSYDIOWANEJ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP w Olsztynie

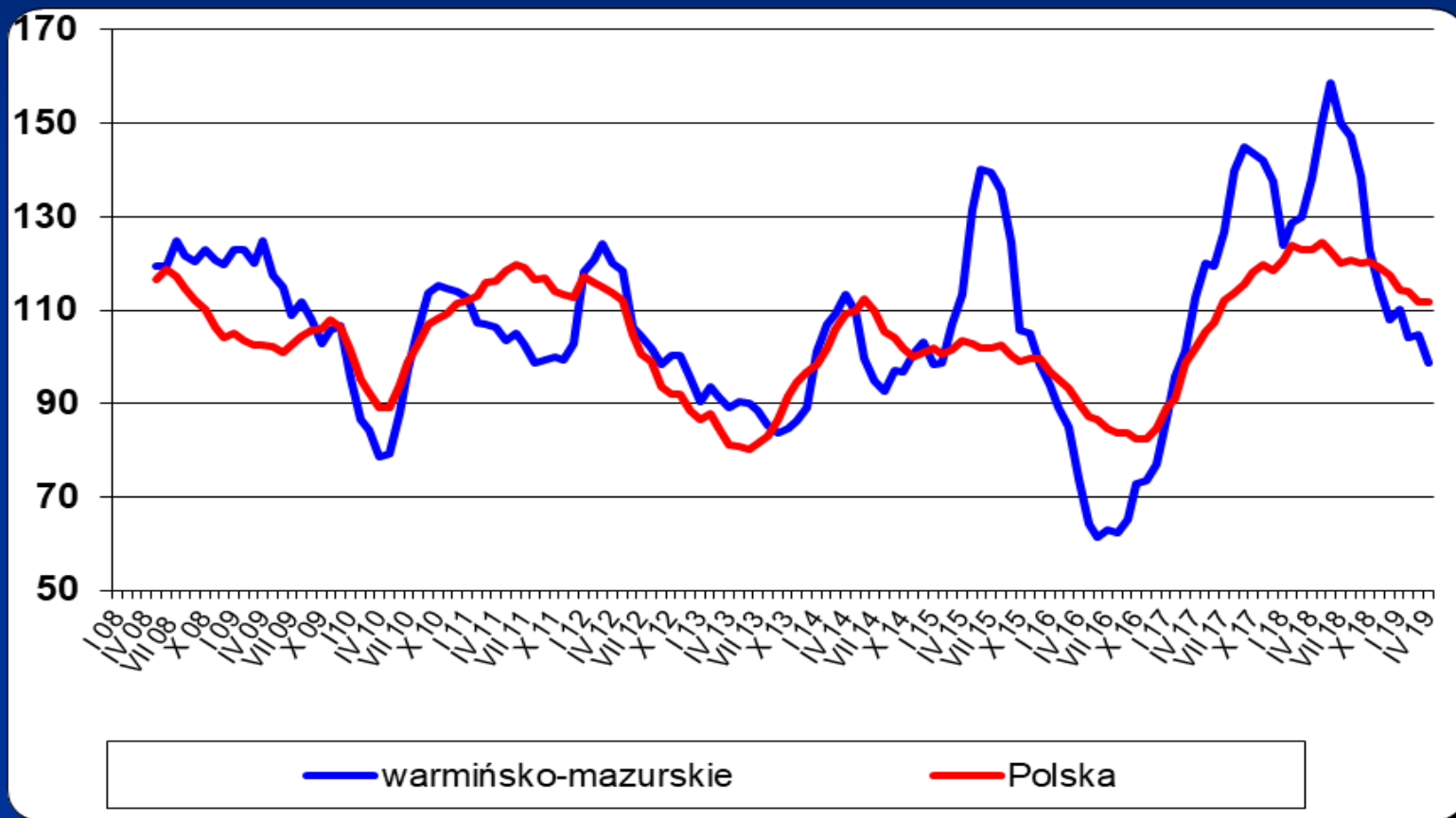
Dynamika produkcji przemysłowej

(analogiczny miesiąc poprzedniego roku =100)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz US w Olsztynie

Dynamika produkcji budowlano-montażowej (analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz US w Olsztynie

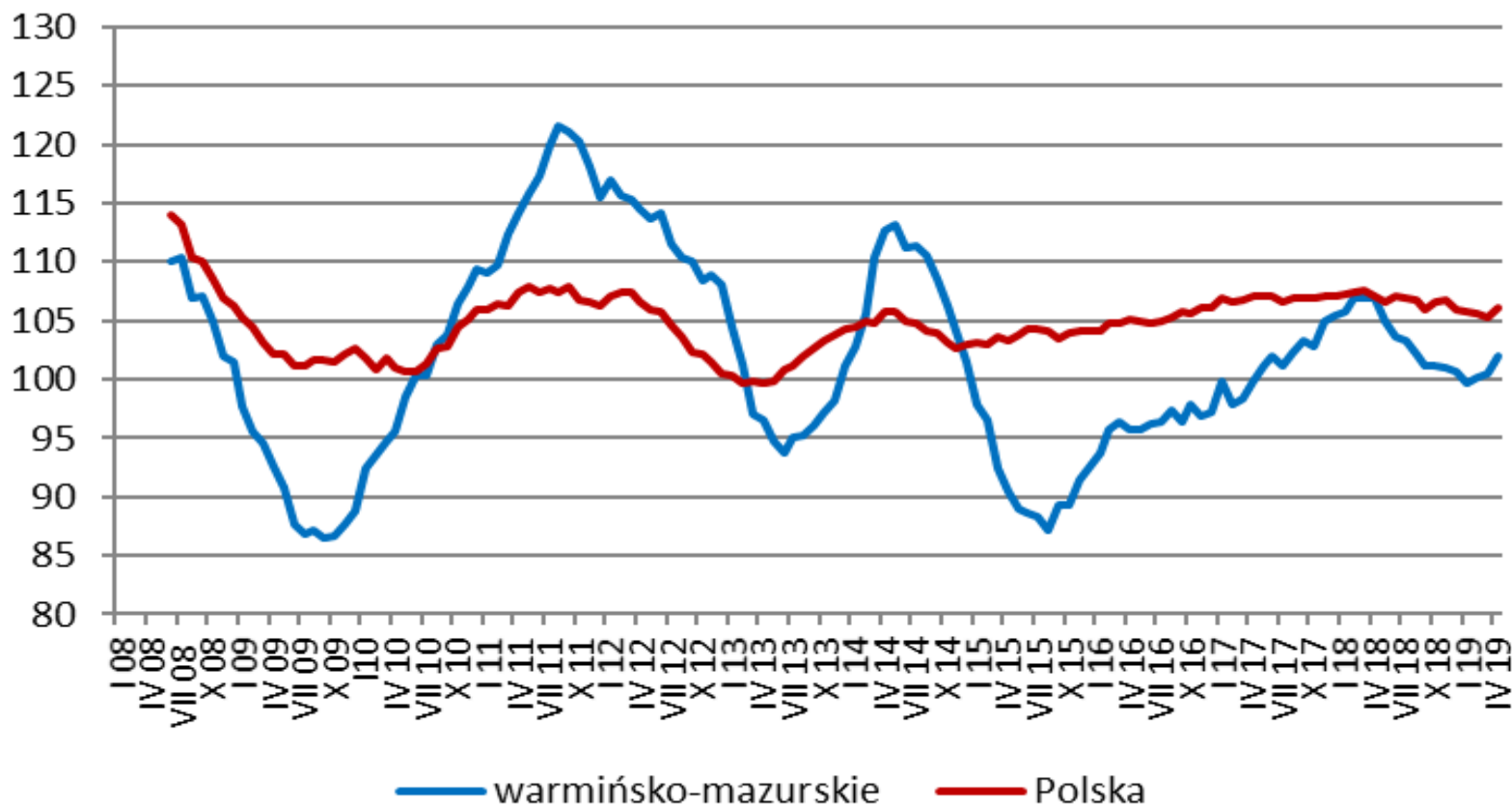
PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA A LICZBA WYDANYCH POZWOLEŃ BUDOWLANYCH

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz US w Olsztynie

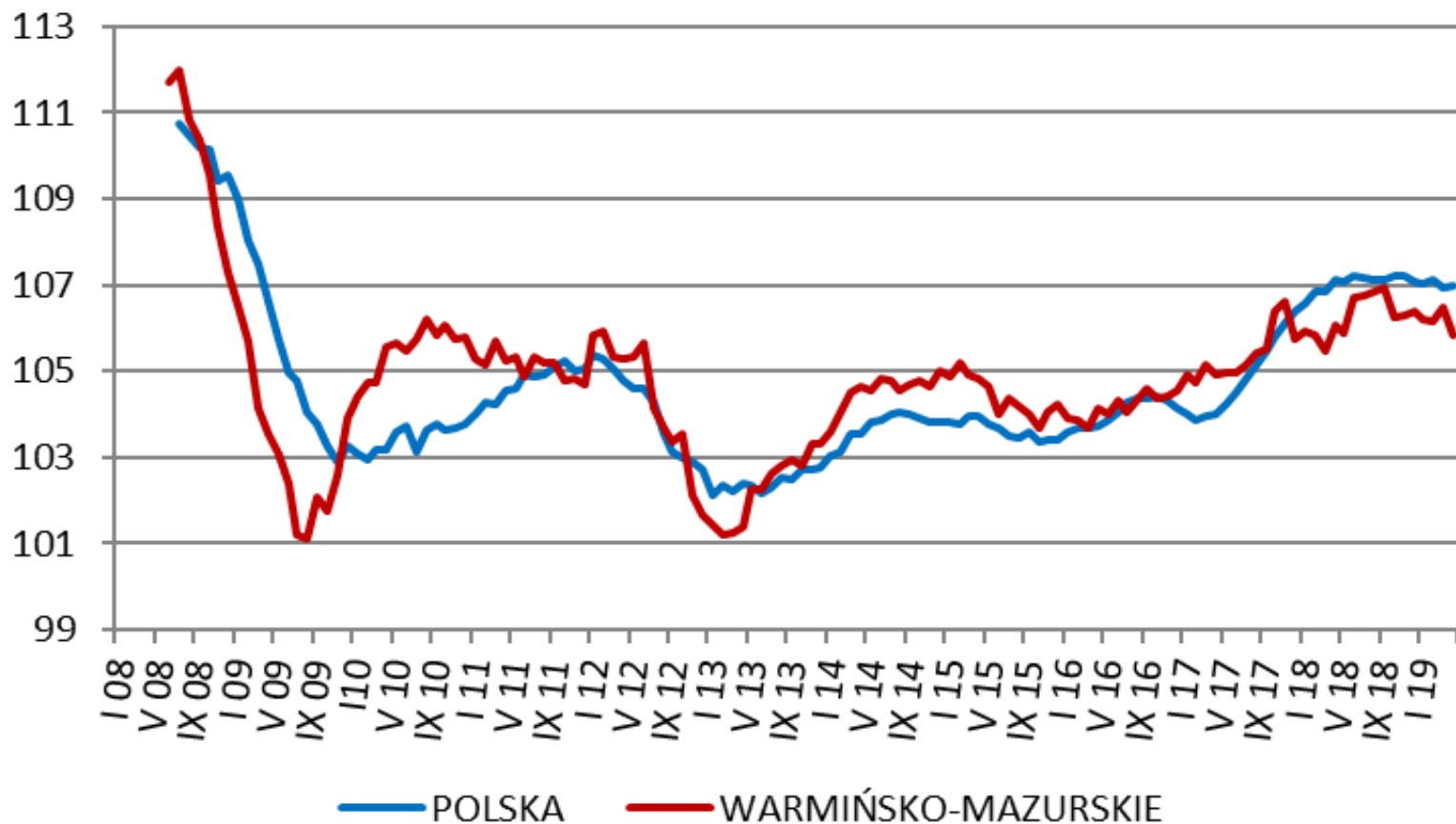
Dynamika sprzedaży detalicznej

(analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz US w Olsztynie

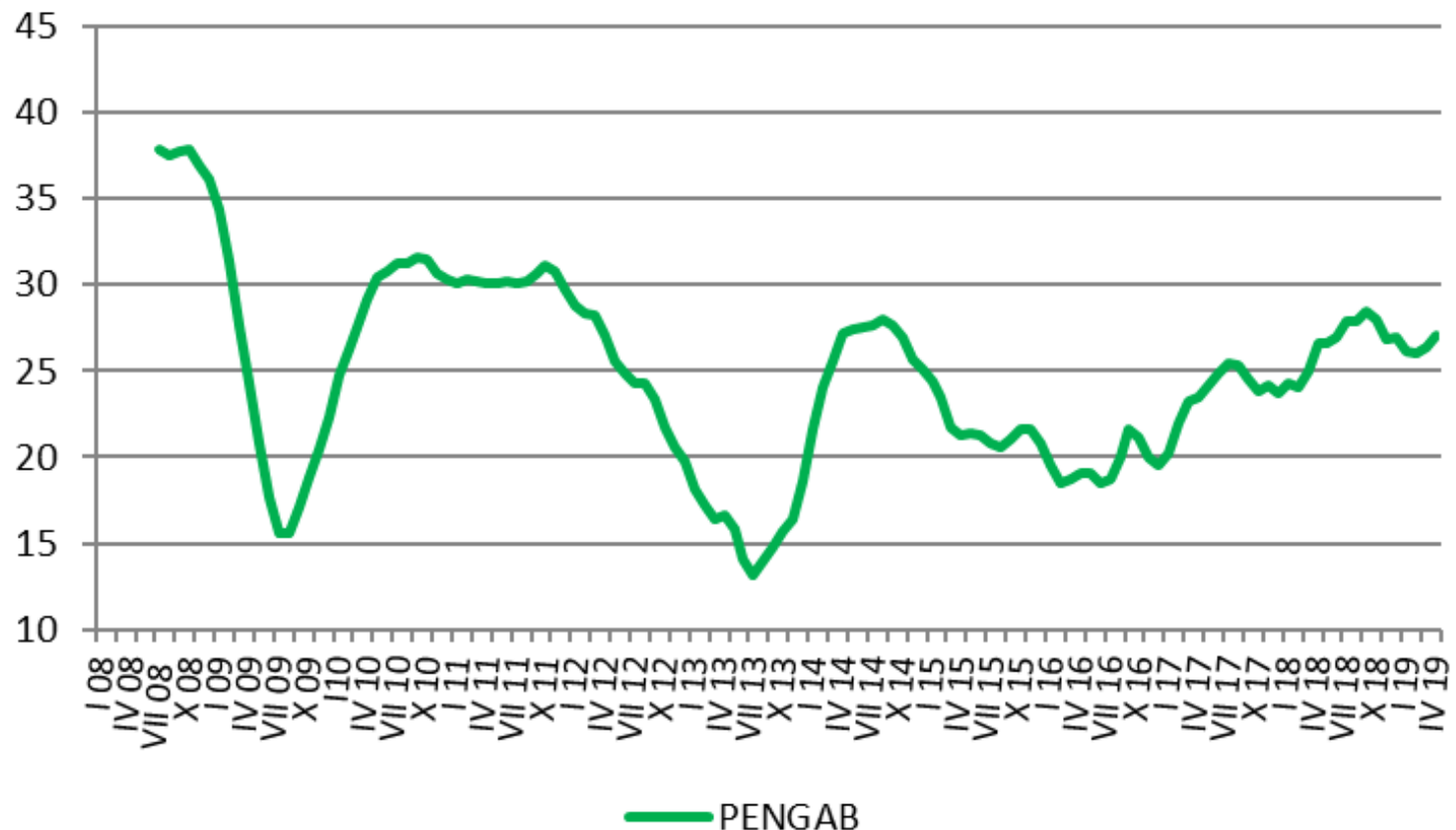
Dynamika wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz US w Olsztynie

Stan koniunktury w systemie bankowym

Wartość wskaźnika PENGAB

Źródło: Związek Banków Polskich

Dziękuję za uwagę

e-mail: rafal.warzala@uwm.edu.pl